

DISPUTATIO JURICA,

DE

In Integrum Restitutionibus.

QUAM

A. P. N.

Ex Auctoritate Cl: & Consultissimi D.

D. ROBERTI BENNET,

Inclytæ FACULTATIS JURIDICÆ DECANI.

NEC NON

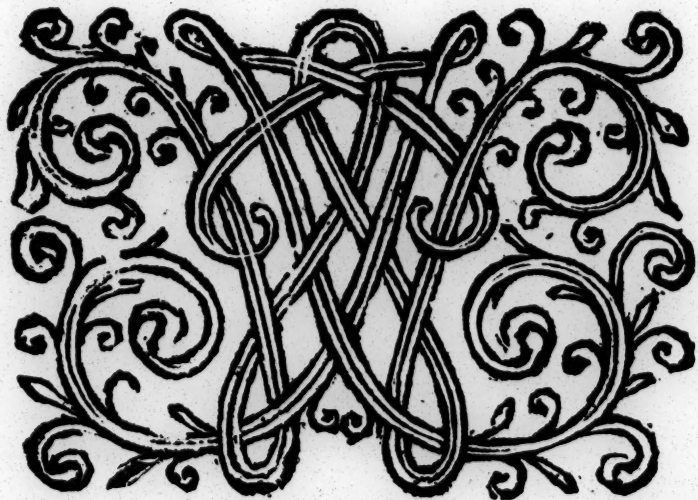
Ex ejusdem FACULTATIS Consensu & Decreto.

Disquisitioni publicæ subicit.

Ad ADVOCATI Munus adspirans.

JO: FALCONAR.

Ad Diem Junii, H. L. Q. S.

EDINBURGI,

Excudebat Jacobus Watson. M. DC. XC. IX.

lissimo Nobilissimoque D.

D. ROBERTO:

Domino Colvil ab Ochiltrie,

Non magis

Antiqua generis Nobilitate, longaque
imaginum serie,

Quam

PRÆCLARIS NATURÆ DOTIBUS, INGENII ELEGAN-
TIA, OMNIGINA VIRTUTE PARILI JUNCTA
ERUDITIONI, ET MIRA MORUM SUAVITA-
TE ILLUSTR,

Hasce studii sui primitias, ea, qua par est,

Devotione & Humilitate offert,

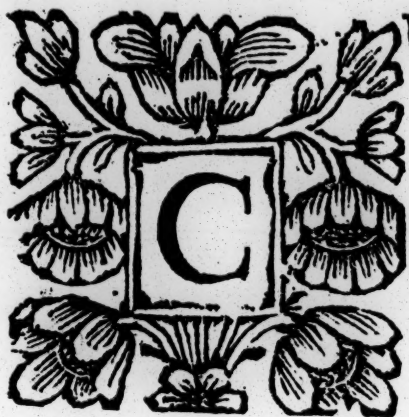
JO. FALCONAR.

DISPUTATIO JURIDICA,

DE

In Integrum Restitutionibus.

CAP. I.

UM Leges 12 Tab. Juris Romani Publici Privatiq; fontes, mira implicaret Obscuritas, neq; earum rigori par esset posteritas, tandem tacito populi consensu, propter Utilitatem publicam Prætoribus datum est Jus Civile adjuvare, supplere, corrigere. (a) Nobile hoc Prætoris Officium nusquam magis elucet, quam in Restitutionibus, quibus,

(a) l. 7. ff. de Jus. & Jur.

Minoribus quandoq; etiam & Majoribus lapsis & Jure suo cadentibus subvenit: Hujus Beneficii Utilitas, inquit Ulp. (b) non eget commendatione, ipsum enim se ostendit. Nos, quibus hæc contigit provincia, primum quodnam & quale sit hoc Beneficium, postea quibus & ex quibus causis detur, Dein ubi & apud quem peti debeat, tandem quibus modis cesset examinabimus.

(b) l. 1. h. r.

2. Definitur Restitutio ab Impp. Valer. & Galie. (c) *Amiffæ Causæ Redintegratio*; quæ Definitio Generalis est, se extendens non solum ad Restitutiones prætorias, sed & eas, quæ a principe, ex plenitudine potestatis, conceduntur, quarum exempla passim habemus; (d) imo illas etiam complectens, quæ ipso jure competunt, & ob id Civiles vocantur, qualis est Restitutio Causæ ob recens inventa Instrumenta, & hujusmodi aliæ: (e) Verum cum tantum de Prætoriis accipi soleat Titulus ff. nobis præscriptus, reliquas missas facientes Restitutionem definimus

(c) l. 2. C. i. n. quib. caus. in integ. Rest.

(d) l. 2. ff. de sent. pass. l. 1. 2. C. eod. l. 11. § 2.

(e) l. 33. ff. de Min. Jud. tot. tit. C. Si ex fals. Inst.

Remedium prætoris Extrordinarium, quo læsos & jure suo cadentes, in eum, quo ante læsionem fuerant, casum, suo decreto reponit: Prout igitur quis læsus est, ita etiam restituendus; lædi autem quis intelligitur si quid ex iis, quæ habuit, amiserit, vel si quid sibi delatum omiserit, vel si semet oneri subjecerit; in quibus omnibus, (f) interposito semel prætoris Decreto, idem plane jus restituitur, quod amissum proponitur. e. g. Si quis metu coactus

(f) l. 44. ff. de Min.

A

quid

quid ex iis, quæ habuit, amiserit, hoc sit vel Rei suæ alienatione, vel Debitoris liberatione; si prius, tunc recissa alienatione, eadem ille restituitur actio in rem, (g) quæ si alienatio facta non fuisset, ipsi utpote Domino (h) competisset: Sin posterius, tunc recissa liberatione, eadem restituitur ille actio in personam, quæ antea competabat (i) Porro si quid sibi Delatum omiserit, puta Hereditatem delatam repudiaverit, tunc prætor actiones pristinas, quasi Hæredi dando, in Integrum restituit (k) Denique si quid promiserit, jus suam, nacta adversus Actionem summo jure natam, exceptione, recuperat: (l) Et idem de omnibus in Integrum Restitutionibus dicendum, ut quæcunque actio vel Defensio futura fuisset, ea omni uti possit, rescisso eo quo læsio facta est. Imo non solum Actio sed & Possessio restituitur, (m) adeoque interdictum competit, (n) & hinc est quod omnis Restitutio sit mutua tam a parte Adversarii quam Retituti (o): Neque ullam reperire licet Differentiam, inter primam & ultimam Restituti conditionem, nisi quod qui antea directam habebat Actionem, eandem sed utilem recuperet: (p) Verum hæc tantum in verbis est differentia, cum utraque actio ejusdem potestatis sit eundemque habeat Effectum. (q) 1. 47. § un. (q)

3. Scio præterea duas in re ipsa, a Donello, (r) inter Actionem, veterem directam & hanc utilem recuperatam recenseri Differentias; Scilicet, *Quod illa semper competat, hæc vero non nisi intra quadriennium; & quod veteri in rem actione agens non opus habeat possessori præteritum offerre, hæc vero utili agens offerre debeat:*

(s) 1. 3. § 4. C. [s] Verum hæc mihi parum recte; quod enim ad primam fa-
 teor non posse Restitutionem, nisi intra quadriennium impetra-
 ri; verum, ea semel impetrata, actio semper durare potest: [t]

(t) Arg. 1. 3. C. Quod & ipse D. confiteri videtur, dum dicit hanc resti-
 tutam actionem esse eam, quæ dicitur L. cit. dari secundum for-
 mam edicti perpetui: Et idem paulo post Differentiam ponens
 inter eum, qui metum intulit, & qui rem metu extortam bona
 fide possidet, dicit illum, si rem possideat, nulla præscrip-
 tione temporis se tueri posse, si agatur utili in rem recessio-
 ria, * si agatur actione in personam quod metus causa *
 nunc vero longi temporis præscriptione uti posse: Adeo-
 que næ is mihi videtur parum sibi constare, cum dicit istis
 utilibus actionibus incipere agi non posse, nisi intra quatuor,
 Annos quo res metu gesta est. Quod ad alteram quam
 tra-

(g) l. 9. §
 4. Quod met. Caus.

(h) l. 23 de
 R. V.

(i) d. l. 9 §. 4

(k) l. 21 § 6

ead.,
 (l) l. 9 § 3. l.

21. § 5. eod.

(m) l. 3. C.
 De Rest. Mil.

(n) l. 1. §. 9.
 De it. Act. Priv.

(o) l. 24. §.
 4. de Min. l. 1. 2.

l. 1. §. 1. 2.
 l. 1. §. 1. 2.

(p) l. 21 §
 ult. ff. Quod Met.
 Caus.

(q) l. 47. § un. (q)
 1. de Neg. Gest.

(r) lib. 15. C.
 22. de Jur. Civ.

(s) l. 3. § 4. C.
 quod Met. Caus.

Junct. l. 3. C. de
 R. V.

(t) Arg. 1. 3. C.
 l. 1. §. 1. 2.

l. 1. §. 1. 2.
 l. 1. §. 1. 2.

(*) Solis enim
 prodest longi tem-
 poris præscriptio,
 qui rem bona fide
 possident, qualis
 intelligi nequit qui
 metum intulit.

(*) Hoc enim
 Genus actuum
 longissimo tantum
 tempore præscribi-
 tur. l. 7. C. de
 Act. Rest.

De in Integrum Restitutionibus

3

tradit Differentiam, non idem in ambabus quas citat *ll.* casus ponitur in una enim non Dominus rem vendidit, adeoque non mirum si Dominus eam Vindicans prærium offerre non teneatur, in altera vero ipse Dominus rem vendidit, & quale quale prærium consecutus est, quod ideo reddere tenetur, quia nemo cum alterius, detrimento locupletandus. [u] Si quidem Dominum, impetrata restitutione, contra tertium agentem, prærium restituere debere probasset Don, aliquam certe hac in re Differentiam agnovissem; verum hoc nondum observavi.

4. Explicationi cum ipsius Restitutionis, tum Actionis Restitutæ diutius insistere visum est, quod vulgus Interpp. hujus Beneficii naturam parum advertens in varios incidit errores, quasdam Actiones prætorias, qualis est Actio quod metus Causa, De dolo, & de Alienatione Judicii mutandi Causa facta, inter in Integrum Restitutiones referens: Cum tamen in iis manifestum sit non tam læsum in pristinum suum locum reponi, quam novam Actionem a prætore consequi, & quod ad Actionem de dolo attinet, adeo apparet eam a Restitutione distingui, ut ne quidem una cum illa competere possit: (x) præterea cum restitutione id agatur, ut vetus jus nostrum nobis restituatur, necesse est eam competere adversus omnes, qui, rebus nostris integris, nobis tenerentur, adeoque beneficium hoc, respectu ejus adversus quem datur, esse reale, secus quam existimat Vin (y) non satis Distinctionem hanc advertens; quod in Actione doli secus est. (z) Denique in eo differunt actio de dolo & Restitutio, quod illi biennio (a) huic vero non nisi quadriennio præscribatur. (b) Actio item, quæ de alienatione judicii mutandi causa facta datur, neque huc referenda est, cum nihil Actori desit, actione non tam amissa quam in alium translata, neque ea, quæ in alienantem ex eo edicto datur, eadem est quæ antea compete-
bat, sed nova qua dolus ejus vindicatur, quod vel hinc apparet, quod si veterem Suscipere malit, ab hac nova liberari possit. (c) Dicitur equidem Restitutio cum a Gaio (d) tum ab Imp. (e) verum improprie, propter similitudinem quam cum Restitutionibus habet, non secus quam actio venditi, quo ob dolum contrahentis rescinditur contractus, (f) in integrum Restitutio dicitur, (g) quam tamen neminem huc retulisse novi: Excepto authore Des *Loix Civiles dans leur ordre Naturel*, qui omnia contractuum vitia inter causas Restitutionum recenset, (h) nimis consuetudini suæ gentis inhærens, secundum quam tradit (i) *Les Voyes de Nulite* n'ont pas de lieu.

(u) l. 206
de R. J.

(x) l. 1. §. 6. l.
7. de Dol. mal. l.
9. §. ult. l. 11.
de Min.

(y) *Select. quæst.*
lib. 1. cap. 11.

(z) l. 15. in fin.
de dol. mal.

(a) l. ult. C. cod.
(b) l. ult. C. de
Temp. in lnt. Rest.

(c) l. 3. §. ult. de
alien. Jud. Mut.

(d) l. 3. §. penult.
cod.

(e) l. un. C. cod.

(f) l. 1. §. 1. l.
13. §. 2. de Act.

Empt.

(g) l. 10. C. de
rescind. vend.

(h) Tit. Des. Re-
scissions sect. 3.

(i) Tit. cod. sect. 1.

3. Dixi-

5. Diximus hoc remedium esse extraordinarium, non tam quod in subsidium, & non nisi deficiente omni alio detur, quam quod præter consuetum Judiciorum morem & ordinem, a prætore vel magistratu majore, ipso cognoscente, non autem iudicem dante, exerceatur. Ipsius enim prætoris vel jus dicentis est restituere, ut infra patebit, neque alias quam causa cognita :

(k) l. 3. ff. h. t.
(l) l. ult. C. ubi
et ap. quem Ref.
(m) Select. quest.
lib. 1. cap. 10.

(n) l. 14. §. 1.
Quodmet caus. l.
§. 1. de do. mal.
l. 2. §. 1. de Cap.
Min. l. 1. §. 1. ex
quib. caus. maj.
(o) l. 1. §. 1. de
Min.
(p) l. 24. in fin.
cod.

(q) l. 14. §. 1.
l. 1. §. 9. ult. ff.
l. 4. C. Quodmet.
caus.

* Si quod eo nomine aberit, ei qui metum passus est, hæredive ejus, arbitrio Judicis non restitueretur, deo quanti ea res erit, intra annum quo expeirendi potestas est, in quadruplum, post annum in Simplum, causa cognita, Judicium dabo, in hæredem vero quod ad eum pertinuerit.

(r) l. 21. §. 6. cod.
(s) l. 13. §. 1. de
Min.

(k) hanc autem causæ cognitionem Judicibus pedaniis demandare, totidem verbis, ab Imp. prohibetur. (l) Nobis hic res est cum Erudissimo D. Vin. (m) qui distinguit inter restitutiones majorum & minorum, illas putans more ordinario per actiones & Judices datos exerceri; has vero prætorem suæ cognitioni reservasse; & ideo in edictis de illis restitutionibus actionem polliceri, (n) de his vero se Animadversurum. (o) Et ad hanc inter majorum & minorum restitutiones differentiam respexisse putat Paulum, dum ex edicto de minoribus nullam propriam actionem vel Cautionem proficisci, sed totum ex prætoris cognitione pendere tradit. (p) Verum hic error videtur ex eo quem modo notavimus fluxisse, non sciz satis distinguitur inter hoc nostrum remedium, & actiones prætorias, quæ præterea frequenter dantur. Edicto enim Quod metus causa duplex proponitur remedium quo læso succurritur, restitutio sciz & actio particularis Quod metus causa; & licet ea pars edicti, qua actio datur, nusquam tota reperiatur, eam tamen ex variis ll. (q) restituit Donel. * Et hujus duplicis auxilii exemplum præbet Paul. his verbis si coactus hæreditatem repudiem; duplici via prætor mihi succurrit, aut utiles actiones quasi hæredi dando (læsum sciz suo decreto in veterem reponendo locum, utilis enim ibi actio alia non est, quam quæ directa antea competebat) aut actionem quod metus Causa præstando. [r] Quodcunque igitur sub eo titulo legimus de actione danda, de particulari illa arbitraria intelligendum: Et huc respeximus, cum diximus actionem Quod Metus Causa male inter integrum restitutiones referri, non quod existimem Restitutionem ex causa metus haud dari, & hoc sensu accipio illud Paul. l. 24. Cit. Sciz ex edicto de minoribus nulla propria particularis actio proficiscitur, qualis ex edicto quod Metus causa sed simplex prætoris cognitio, qui varie rem æstimat, prout Minori expediri videtur, modo vicem actionis in rem, modo in personam præstando, modo actiones veteres Restituendo. (s) Fateor in iis edictis, quibus ex absentia & Capitis Diminutione restitutio datur, non contineri duplex Remedium: Verum ex ipsis patet edictis, præ-

De in Integrum Restitutionibus

5

torem, licet actionem polliceatur, nullam aliam quam veterem amissam intelligere; & ideo nunc [t] *Actionem*, non simpliciter, sed *perinde quasi id factum non fuisset*, nunc [u] non *Daturum*, sed *Restitutum* promittere: Et hoc posterius edictum explicans Imp. [x] dicit *permitti Domino, tunc intra annum rescissa usucapione, rem petere i. e. ita petere ut dicat possessorem usu non cepisse.* h: e. permittitur Domino rem suam ita petere, ac si usu-capta non fuisset, rescissa sciz, prætoris Decreto, illa quasi usucapione: Non igitur tanta est inter inter edicta de Majorum & Minorum Restitutionibus, quantam sibi fingit Vin, Differentia; *Ratum sciz non habeo, Actionem perinde quasi id factum non sit dabo, in integrum Restituam & Animadvertam.*

(t) l. 2, § 1. de Cap. Min.

(u) l. § 1. ex quib. caus. Maj.

(x) § 5. Inst. de

Act.

6. Est & alia Quæstio huic affinis, quæ hic tractari solet sciz an duplex sit hoc remedium rescindens utpote & rescissorium, illud quo petitur rescissio ejus quod gestum est, hoc vero quo proficitur res vel jus Restitutum. D. Vin. [y] putat simplex esse hoc Remedium & Prætoris Actionem dando ipso facto Restituere, neque hic magis duplex reperiri Judicium, quam in quavis Actione ordinaria, ubi quædam apud prætorem *in Jure*, ut vocatur, quædam apud Judicem pedaneum peraguntur. Hub. vero [z] unico casu Distinctionem hanc in remedium rescindens & rescissorium probat, sciz cum nihil læso abest, sed tantum cum Actione alii adversus eum competente liberari cupit, ut in casu. l. 21. §. 5. ff. *Quod Met. Caus.* Quo constat nil opus esse nisi remedio rescindente; verum ubi actio abest, tunc tradit rescissionem ejus quod gestum est, & Actionem uno Actu, non distinctis Judiciis peti; neque jure Romano proditum esse duplex Remedium, ut primo petatur rescissio, deinde res ipsa quæ abest. Ab utrisque differt Sfor. Od. Qui quamvis duplex hoc judicium approbet, deque eo passim & fulse agat, (a) suis tamen Distinctionibus, ita rem limitat, ut pene Duplicitatem tollat: Eum per varios suos meandros prosequi animus non est. Equidem minime improbare possum eam Hub. Observationem, non opus esse illi, cui nulla abest actio, nisi remedio rescindente; hoc enim ultroneus fateor: Item in casu, quo Alicui abest, quin eodem tempore & Restitutio & Actio ut detur, postulari possint, non dubito, & huc refero textus a Vin. citatos: Verum an necessario id fieri debeat, id a me ipso ut credam impetrari nequeo, non tam autoritate ll, quæ communiter ad hanc Distinctionem stabiliendam proferuntur, [b] quam Constitutionis Gord: Maj.

(y) D. C. 10.

(z) præl. ad h. Tit. N. 4.

(a) Quæst. 33.

(b) l. 46. §. 2.

de præst. l. 13, §.

1. de Min. l. 35.

De O & A. l. ult.

C. quib. ex caus. Maj.

B

[e] ubi

(e) l. 3 Quod
Met. Caus.

[c] ubi traditur nepotem posse quovis tempore, antequam fundus ab avo suo extortus, & alii venditus longo tempore usucaptus est, præsidem adire, & Rei vindicationem postulare, postquam placuit dari Actionem secundum formam edicti perpetui: H. e. impetrata semel Restitutione, tantum longo tempore a rei Vindicatione excluditur restitutus; cum tamen ipsi Restitutioni tunc temporis anno utili nunc vero quadriennio Præscribatur: Quare ipsum remedium rescindens a rescissorio, non tantum solo concipiendi modo, sed etiam realiter distinguitur: Quis enim diversa non esse dicat ea, quibus non uno tempore Præscribitur. Atque hæc de Primo illo quod examinandum proposuimus, tantum hoc monere licet postulata, licet nondum impetrata Restitutionis hunc esse Effectum, ut omnia in eodem statu remaneant donec res finiatur, adeoque si contra rem Judicatam postulata sit, executio sistitur. (d)

(d) l. an. C. de
integ. rest. post.

C A P. II.

(e) l. 16. pr.
De Min. l. 3. C.
de integ. rest. min.
(f) l. 3 C. quib.
ex Caus. Maj.

Quemadmodum Prætor non nisi summo Jure læsis Restitutionem tribuit, (e) ita nec his semper hoc remedio, sed alio quandoque, succurrit modo veluti Actione: (f) Quare causas Restitutionum hic Secundo loco tractandas suscepimus; quas Methodi ergo in Minoribus proprias, & Majoribus etiam Communes distinguimus: De his prius, cum quæcunque Restitutio majori datur, ea multa magis minori tribuatur. Hæ ex Modis quibus jus aliquod amittitur, desumuntur: Quicquid autem amittimus, illud vel *facto nostro fit*, vel *Omissione Sola*, vel *Casu*; *facto nostro* amittimus, cum vel *Alienamus*, vel *Repudiamus*, vel *nosmet oneri Subjicimus*; & tunc duo sunt quæ Restitutionem pariunt, *Metus* sciz & *Justus Error*. Ex metu Restitutionem dari ex dictis Cap. I. Manifestum est, quare ferendus minime videtur Od. g) Qui Metus, ut per se Restitutive Causæ, haud meminit, sed tunc tantum cum absentia Occasionem præbet.

(g) Quas. 7 Ar.
9.

(h) l. 1 Quod
Met. Caus.
* Olim ita edi-
cebatur quod vi
metus ve causa.

2. De hac Restitutione extat prætoris edictum (b) sciz **QUOD METUS CAUSA GESTUM ERIT, RATUM NON HABEBO**. Hujus prior pars Restitutionis Causam denotans ita ab Interpp. accipitur, *si quis justo metu illicite illato coactus, quid gesserit, quo quid illi absit*; quibus singulis expositis, hujus Restitutionis causa patebit. Ut igitur huic Edicto locus sit, requiritur primo ut quid *gestum sit*. Vox *gestum*, licet quandoque significet *rem sine verbis factam* (i), hic

(i) l. 39. de V. S.

hic tamen denotat omne illud quod agitur cum alio ex consensu, siue sit Alienatio siue Liberatio siue Obligatio (k). Diximus cum consensu quia duobus modis vis ad res auferendas adhibetur, aut enim adimitur quid invitis, & tunc vis variis Actionibus & interdictis vindicatur * ; aut a volentibus accipitur, sed prius metu compulsis & hæc Sola est hujus loci. Vox *Gestum ad testandi jus non pertinet* (l) adeoque si quis metu coactus Testamentum fecerit, vel prius factum rupuerit, vel etiam Testamentum Facturus vel Rupturus ab alio impeditus fuerit, nulla competit Restitutio ; verum quod ita metu factum, nullum fortitur Effectum (m).

3. Secundo Requiritur ut *metus intersit* ; qui definitur *Instantis vel futuri periculi causa mentis trepidatio*, (n) & in eo quatuor requiruntur, 1. ut *presens sit*, (o) quod non impedit, quo minus periculum quod metuitur futurum esse possit. 2. ut *Iustus sit* qui definitur *Majoris malitatis*, (p) & qui in hominem constantissimum cadit (q) ; qualis est *mortis*, & *Corporis cruciatus* (r). Sub morte compræhenditur *Servitus*, (s) & *Stuprum*. (t) Sub Corporis cruciatu compræhenduntur non tantum tormenta sed & *verbera*, *vincula* & *carcer* : (u) quare *vani timoris excusatio* (vel ut alii legunt *æstimatio*) *non est* ; (x) qualis est qui solis *jactationibus* excitatur, (y) timor item *vexationis*, (z) *damni pecuniarii, munerumq; civilium amissionis*, (a) & id genus alia : non interest vero an in se quis veritus sit, an in liberis, [b] quod ad *Paretes* & *Conjuges* etiam trahendum. Tertio in metu requiritur, ut ab alio inferatur ; [c] quia alias necesse est ipsum sibi metum inferre, & ideo cessat edictum, quod *factum cuique suum, non adversario nocere debeat* [d]. Ut autem quis metum inferre dicatur, oportet & *voluntatem* habeat inferendi, quæ minis demonstratur ; & *potestatem* præstandi id quod minatur ; quarum una si deficiat, cessat edictum. Non igitur restituitur quis, quod cum potentiore contraxerit, *ad invidiam enim alicui nocere nullam dignitatem oportet* [e] ; eaque sunt per impressionem extorta quæ jubentur infirmari ; (f) Et huc refero casum l. 21. pr. ff. quod Met. caus. Porro nihil agit voluntas inferendi nisi adsit & *potentia* ; quare *Metus infamiae*, quamvis justissimus sit, quia tamen quisq; jure & facto suo infamis sit, non aliorum convitiis, (g) ideoq; huc non spectat. [b] Deniq; in metu requiritur ut *illicite inferatur*, (i) quare hinc excluditur *metus accusationis* (k), cum qui accusat jure suo utatur.

4. Ut huic, denique, edicto locus sit, requiritur ut *quid absit ei qui metum passus est* ; hoc enim commune habet hæc, cum re-

(k) l. 9. § 3. Quod Met. Caus.

* Vide Tit. ff. de C. unde vi, uti possidetis, quod viant clam & de vi Bon. rap. (l) l. 20 de V. S.

(m) Arg. l. 20 Sult. qui test. fac. Pos. Funct. Tit. ff. de C. si quis Ah. test. prohib. (n) l. 1. ff. quod met casus.

(o) l. 9. pr. eod. l. 5. C. de rescind. vend.

(p) l. 5 quod Met Caus.

(q) l. 6 eod.

(r) l. 7 C. eod.

(s) l. 4. 8. § 1. eod.

(t) l. 18 § 2 eod.

(u) l. 3 infam.

l. penult. eod.

(x) l. 184 D.

R. l. 1.

(y) l. 9. C. Quod Met. Caus.

(z) 7 ff. eod.

(a) l. 8 C. eod.

(b) l. 3 § ult. ff. eod.

(c) l. 9. pr. eod.

(d) l. 155 de R. l.

(e) l. 6 C. de his qua vi & Met.

(f) pen. & ult. C. eod.

(g) Arg. l. 1. ff. de his qui ne infam.

(h) l. 7. Quod Met. Caus.

(i) l. 3. § 1 eod.

(k) l. 10 C. eod.

liquis Restitutionibus, ut non detur, nisi qui eam postulat summo jure læsus sit. Hinc si cum exceptione adversus te tutus essem, co-
 (l) l. 1. pr. ff. eod. egero te acceptum mihi facere, cessat edictum (l); & idem de Cre-
 (m) l. 12. 13. ditore cogente Debitorem solvere pronunciatur (m). Atq; ita
 ced. liquet quando huic edicto locus sit, neq; metum sine gestu, neq;
 gestum sine metu, neq; utrumq; sine damno proficere. Hæc de
 metu, quatenus hujus est loci: De actione enim particulari quod
 metus causa, hic verba facere digressio foret: quare ad alteram
 restitutionis, quæ nobis ex facto nostro læsis datur, causam, er-
 rorem scilicet, procedimus.

5. Quamvis quod justo errore amittimus, plerumq; ratum non
 sit, neq; semper, per in integrum Restitutionem, nobis succur-
 (u) Arg. § 1. ratur (n); non desunt tamen exempla, quibus hoc nostrum tri-
 Jur. quib. mod. buitur remedium: quæ fere omnia a Ictis, virtute generalis clau-
 Re Cont. Obl. sulæ si qua alia mihi justa causa esse videbitur, (o) introducta
 (o) l. 1. ex quib sunt, & ab Impp. posterioribus in Restitutionibus concedendis
 caus. Mag. faciliore, approbata: Unicum tantum est quod expresso
 prætore edicto nititur, sciz. QUOD EO AUTHORE QUI
 TUTOR NON FUERAT, GESTUM ERIT, SI ID AC-
 (p) l. 1. § 1. ult. TUTOR IGNORAVIT, DABO IN INTEGRUM RESTI-
 quod fals. Tut. aut. TUTIONEM (p): quæ verba, licet non exprimant contra
 quem Restitutio detur, ipsa tamen Restitutionis natura satis o-
 fflendit contra omnes dandam esse, qui lucrum ex hoc gestu per-
 ceperunt. Est & alia hujus edicti pars qua actio ad dolum ejus,
 qui se Tutorem mentitus est, vindicandum continetur (q); ve-
 (q) l. 7 ff. eod. rum ea huc non spectat. Huic Restitutioni ut locus sit requi-
 ritur 1. Ut quid gestum sit cum Pupillo falso Tutoris authore; falsus
 (r) l. 22 l. de Tutor non tantum est qui vere Tutor non est (r), sed etiam qui
 V. S. licet Tutor, auctoritatem tamen accomodare nequit (s): neq; interest
 (s) l. 1. § 2. quod an unus an plures fuerint, modo omnes sint falsi (t). Requiri-
 fals. Tut. tur præterea ut qui gessit nesciverit falsum fuisse; scienti enim, quia
 (t) D. l. prim. § 3 & 4. se decepit, prætor non subvenit (u): Ignorare autem intelli-
 (u) D. l. 1. § ult. tur qui, quamvis audivit Tutorem non fuisse, ex bona tam en fide, non
 credidit (x) vel qui a Præto compulsum est (y). Præter hoc edictum,
 (x) l. 2 eod. non extat aliud quo Restitutio ex capite erroris datur; dixi-
 (y) l. 5 eod. mus tamen plurima exempla a Ictis introducta esse, quæ passim
 in corpore juris occurrunt (z): omnia excerpere, & hic profe-
 (z) § 33. Just. de Act. l. 2. 11. qui non patitur hujus tentaminis angustia, quare id mihi spero
 de excep. rej. Ind. condonabitur quod omnia præteream; præsertim cum neq; in
 iis DD. acquiescant, sed clausulam Dic. Generalem, non so-
 lum ad omnem fere Errorem & Ignorantiam, sed etiam ad Rusti-
 citatem, Ebrietatem, aliasq; causas, quæ in aliis etiam rejectæ sunt
 edictis,

edictis, extendant *; omni feri hoc pacto inter minorum [qui non nisi ex justa Restituuntur causa] & Majorum Restitutiones inblata differentia. cornicum hic oculos configere animus non est, tantum filere nequeo, in casu usucapionis & longi temporis præscriptionis nullo modo videri *Error*em valere (a), cum alias totus fere evacuetur præscriptionis usus.

* Vid. Hub præl. ad Tit. ff. quib. ex aus. maj. N. 6.

(a) Arg. l. 3. C. de præsc. con. temp. l. 3. C. de præsc. 30 vel 40 an.

6. Sequuntur Causæ Restitutionum, quæ læsis ex *omissione sola* tribuuntur, ut cum res nostra usucapta est aut cum dies actionis exiit. hic autem obtinet restitutio, si *justum fuerit impedimentum* quod aut in *nobis metipsis* est aut in *Adversario*, aut in *magistratu*, aut in *ipsius rei natura*. In *nobis metipsis* impedimentum justum est *absentia*, non tamen quælibet, sed inter causas ejus distinguendum: Alia igitur est *absentia necessaria*, alia *voluntaria*; utraq; vel *laudabilis*, vel *vituperabilis* vel *indifferens*. Harum quin *necessaria laudabilis* & *indifferens* huc referendæ sint nullum dubium; de his enim expresse cavet prætor [b] & earum frequentissime meminerunt Icti [c]: Neque hic distinguendum an absens procuratorem reliquerit an non (d). Quod ad absentiam *Necessariam Vituperabilem*, magis de ea dubitatur; indignus enim videtur hoc remedio, qui poenam meruit (e): verum hanc etiam huc pertinere existimo, argumento ipsius prætoris edicti, quod hoc remedium in *vinculis* tribuit *existentibus*; quæ verba Calist (f).

(b) l. 1. § 1. ex quib. caus. Maj.

(c) dic. l. 1. § 1. viginti Seqq.

(d) l. 26 § ult. cod. l. ult. h. T.

(e) Arg. l. 20. de Min.

(f) l. 9 ex quib. caus. Maj.

Ad omnimodo *inclusos*, sive *vinculis* sive *latusis*, extendit, sive *custodia publica* coerceantur, sive a *latronibus* *vinculis* retineantur; & hisce consequenter *Relegatum* restitui legimus (g). Quod deniq; ad reliquos casus, si sciz *absentia* sit *Voluntaria*, sola huc referenda est *Laudabilis*, (h) tantum hic disputatur an *Mercatura* sit causa

(g) l. 40 Junct. l. 26 § 1. cod.

(h) l. 28 prim. Junct. l. 4. 10. 42. cod.

Laudabilis, & licet pro ea faciant commoda, quæ Reip adfert, verior tamen ut manifeste nimis impingere videatur in verba *non commodi sui causa* (i): Hoc tamen reputo mercatores, qui ut anonam publicam adjuvent, peregre profecti sunt, hoc beneficio gaudere; cum hi reip. causa abesse videantur (k). Hisce addendum, ut huic edicto locus sit absentis *dolum* abesse debere (l); quare absens qui reverti poterat, neq; tamen tempore statuto * reversus est. vel qui alterius grandis commodi cap- tandi gratia, id egerit ut reip. causa abesset, non restituitur (m).

(i) l. 36 cod.

(k) l. 15 § 3. de Jur. Im.

(l) l. 26 § 6. ex quib. caus. Maj.

* itinere faciendo 20 millia passuum in dies singulos peragenda l. 3. ff. de V. S.

(m) l. 38 § 4. ff. ex quib. caus. Maj.

7. Secundum impedimentum est in *Adversario*; idq; duplex est *Absentia*, sciz. & *Qualitas personæ*. De *Absentia* non solum expresse cavet prætor (n), sed ejus etiam meminit *Imperator* (o): qui ideo, quemadmodum prævident ne absentes capiantur; ita etiam ne alios capiant (p). Hoc tamen interest inter hanc &

(n) l. 8. cod. clau. item si quis.

(o) § 1 Inst. de Tit.

(p) l. 21 ex quib. Caus. Maj.

præcedentem restitutionem, quod hic non distinguatur qua ratione quis absens sit (q); neq; omnino procedat hæc si absens defendatur, adeo ut amici ejus interrogandi sint an defendant, modo sint qui interrogari possint (r). Verum hæc restitutio quibusdam (s) inutilis videtur, ex quo *Justinianus* permisit præscriptionem interrompere, licet defensor presens non sit, judicem loci adeundo, & diligentiam apud eum contestando (t): Verum nobis, licet quis hujus Constitutionis beneficium omiserit, nihilominus ex capite absentiae *Adversarii*, restitutionem impetrari posse videtur*.

8. De Restitutione ab *Adversarii* qualitate procedente, cavit prætor edicto cit. *Claus. aut cum eum* [u], quam *claus.* explicans *Ulp.* [z] accipit de his, qui more majorum nullo modo in jus vocari possunt, quales sunt *Consules*, *prætores* & *cæteri* qui potestatem & imperium habent [y] non autem de iis qui absq; venia vocandi non sunt, quales sunt *Parentes* & *Patroni* [z]. Ejusdem generis est restitutio, quæ datur *Creditori* *Hæreditario*, cui interea dies actionis exiit, dum hæres in ea conditione est, ut cum eo agi non possit (a).

9. *Tertium Impedimentum justum* a *Magistratu* provenit, de quo cavit prætor sæpe cit. *Edict. claus. cum vero Magistratus*, quam ita interpretatur *Ulp.* sive per *dilationes Judicis* id effectum sit, ut *Actio* eximatur; sive *Magistratus copia* non fuerit; sive per *gratiam* aut *sordas** *jus* non dixerit; sive *feriæ extra ordinem* (solennium enim quas prospicere potuit & debuit actor, nulla habetur ratio) *indictæ* fuerint; quibus omnibus casibus restitutio datur, modo Actor in *dolo* non fuerit (b); *doloso enim restitutione nunquam succurritur*.

10. *Ultimum Impedimentum*, ob quod læsis ex *Omissione sola* restitutio datur, est in ipsius rei natura: Cujus exemplum est, *fons ex quo aquæductus debetur exaruit*, & postea *servitute illa non utendo extincta*, ad *venas suas rediit*; quia autem extincta semel *Obligatio* & *Actio* regulariter non renovatur, ideo huic læsioni per *in Integrum* *Restitutionem* succurri visum est (c). Alia similia exempla occurrunt passim (d) Hanc *Restitutionem* tradit *Hub.* fieri per *rescriptum principis*, vel officio *Judicis* (e); verum ad hoc nostrum remedium pertinere pater ex *l. 1. §. 9. Cit.* *Ubi* ex generali *Claus. edicti de Maj.* procedere traditur, non igitur ad *Restitutiones* a principe ex plenitudine potestatis concedi *Solitas* referenda: Neque etiam officio *Judicis* (b. e. ipso *Jure* idem enim denotare has phrasas probat *Noodt* (f). Fieri arguit *Distinctio* in *l. 14. Cit.*

(q) Arg. § 5. cit. si enim non prodest laudabilis absentia, multo minus malitiosa & animi cav. accepta.

(r) diff. l. 21 & 22. Seq.

(s) Bach, ad Trut. Desp. 11, Thes. 17 lit. a

(t) l. 2 C. de ex excep.

* Alias l. 2 cit. derogaret § 5 cit. prior posteriori Q.

E. A.

(u) l. 1 ex quib. caus. Maj.

(x) l. 26 § 2 cod.

(y) l. 2. ff. de injur. vec.

(z) l. 4 § 1. cod. junct. l. 26. § 2 cit.

(a) vid. l. 15. O & a.

* *Causa cognita* si actio denegatur, cessat *Restitutio*.

(b) l. 26. §. 45. ex quib. caus. Maj.

(c) l. 34. 35 de Sep. Rus pr. ed.

(d) l. 14. quem ad serv. amit. l. 1 § 9 de it. act. priv.

(e) prele. l. ad Tit. q. ad serv. amit. N. 5.

(f) de jurid. Imp. lib. 1. cap. 13.

De in Integrum Restitutionibus

FE

11. Venimus nunc ad Causas Restitutionum, quæ nobis Casu tantum, læsis tribuuntur; & licet multis modis fiat, ut Casu damnum incurramus, neque Restitutione nobis subveniatur*; duo tamen sunt casus, quibus prætor hoc non denegat Remedium. De priore extat prætoris, edictum quo ei succurritur; qui cum eo Contraxit qui postea capite minutus est (g). Hoc edictum, licet generale, sit restringendum tamen ad Minimam Capitis deminutionem, imò ad Emancipationem & Adoptionem (h); hujus namq; ratio est, quod Emancipatus vel Adoptatus imaginaria illa trina venditione, quo Emancipatio & Adoptio perfici solebant, quodam modo infervilem reduci videbantur Conditionum, adeoq; non magis ex contractu ante Emancipationem aut Adoptionem inito stricto jure teneri, quam servus ex contractu ante Manumissionem; & hinc necessaria fuit prætoris Authoritas. Verum cum in Artogatione secus semper fuerit, ibi etiam huic edicto locum nunquam fuisse probabile est. Verum cum omnes Obligationes hac Capitis deminutione non pereant sed tantum Civiles, adeoq; non illæ quæ in facto consistunt, neq; quæ ex Delictis oriuntur; ideo nec hæ huc pertinent [i]. Illud tamen hic singulare est, quod actio restituta contra Emancipatum, in id tantum detur, quod facere potest (k); nisi in contrahendo se patremf. mentitus fuerit (l). Verum cum jure novo sublata sint imaginariæ venditiones [m] adeoq; servitute non pereant Obligationes ante contractæ; [n] hoc edictum nullius videtur usus.

12. Altera Restitutio occurrit passim Tit. ff. de C. ad S. cum vell. Cum enim eo Scto cautum sit ne mulieres pro aliis intercedant, intercedere autem videantur, quæ veterem alienam obligationem, priore liberato debitore, in se Suscipiunt; adeoq; Creditori actio eximatur, soluta utpote tam priore Obligatione quam posteriore non nata, ideo prætori placuit, huic, in integrum contra veterem debitorem restituendo, succurri; qua Restitutione eandem plane actor, quam ante habebat Actionem, etiam contra fidejussores recuperat (o). Deque hac Restitutione particulare extitisse prætoris edictum probabile est (p) quamvis quibus verbis non liqueat. Novi esse quosdam, qui hanc Restitutionem fieri ipso Jure, non autem prætoris decreto, contendunt*. Verum quorsum dicitur a prætore fieri (q)? quorsum etiam vocatur hæc actio Restitutoria (r), nisi quod per Restitutionem prætoris competat? & ideo tempora actionis restitutæ tantum post impetratam Restitutionem numerantur (s) quorsum etiam Rescissoria vocatur (t) nisi quod rescissa Mulieris intercessione

* Res domino suo perit. l. 9. de pig. act. Item re debita perente liberatur debitor. l. 5. ff. de reb. cred. l. 23 de V. O.

(g) l. 1. § 1 de Cap. Min.

(h) l. 7 § 2. 3. cod.

(i) l. 2. § 3. ff. de i. d. § 1. 8. 10 cod.

(k) l. 2 ff. quid cum eo qui in alien. perit.

(l) l. 4 § 1. l. 6. cod.

(m) l. ult. c. de

Adop. hoc. de him

(n) l. 1. § 1. c.

de usu fruct. §.

3. Just. cod. fructum

minima Capitis de

minutione non pe

reat usus fructus,

multo minus ubi

gale.

(o) l. 14. 24 §.

ad Sctum vel l.

16 C. cod.

(p) l. 19. C. cod.

Vid. Guiac ad

Afri. in l. 19 cod.

Hub. prælect.

in eund. Tit. N. 3.

(q) l. 16 infra.

cod.

(r) l. 8. § 2. l. 12

cod.

(s) l. 24 infra.

cod.

(t) l. C. cod.

vete-

veterisque debitoris Liberatione, detur? [u] quorsum denique dicitur *actio utilis* [x] nisi eadem Ratione, qua omnes Actiones restitutas utiles vocari diximus? Imo certo certius est directam fore, si ipso Jure competeret. Atq; ita causas Restitutionum, quæ Majoribus tribuuntur, prosecuti sumus; restat tantum restitutio Minoribus propria.

14. De hac Restitutione ita prætor quod cum Minore quam viginti quinq; annis natu gestum esse dicetur, uti quæq; res erit animadvertam [y]. Hoc edictum ita accipi solet, *Prætor pollicetur se correcturum id quod cum Minore gestum est, prout res gesta postulare videbitur; seu Restitueurum si quid cum Minore gestum sit, quo lubrico ætatis lædatur.* Huic igitur edicto ut locus sit requiritur 1. Ut quid gestum sit. Gestum hic sicuti in edicto quod metus causa qualiterqualiter accipitur: five contractus sit five quid aliud contigit [z]; five minor quid ex iis quæ habuit amiserit, five quid sibi delatum omiserit, five semet oneri subjecerit [a]. Neq; interest quis sit, qui cum minore gessit, an *Paterf.* an *Filiusf.* an *Liber* an *Servus* (b), an *Publicus* an *Privatus*, adeo ut contra *Fiscum* restitutio detur (c): neq; etiam interest an *Major* sit an *Minor*; cum adversus *Minorem* etiam restitutio non sit deneganda, nisi hac restitutione ad quid præstandum vel faciendum minor obligetur (d): Contra tamen *Parentes* & *Patronos* nemo restituitur.

14. 2. Requiritur ut cum minore gestum sit. Minor hic intelligitur; non tantum *pubes major* 14 vel 12 annis, sed unusquisq; 25 ætatis annum nondum egressus: ubi nec dies inceptus pro completo habetur (f); cum alias Civiliter annus non ad momenta temporum, sed ad dies numeretur (g): five *natus* five in *utero matris* (h); five *doctus* five *indoctus* five *solers*, five *simplex* sit: omnes enim generaliter comprehendit prætor hoc edicto, quod ad res suas etiam bene administrantes extendit Ulp. (i): imo licet minor *judex* sit (k), vel *decurio* (l), ei tamen succurritur; adeoq; verisimile est *Advocati* vel *Æti*. munus hoc remedium nequaquam impedire. Neq; deniq; interest an Minor *Curatores* habeat an non (m). Ex hisce sequitur huic remedio locum non esse, cum quid cum *Major* gestum est, licet Minor *Majori* successerit (n); quare *Major* si res suas *pignori* dederit, & eo mortuo, hæres minor debitum solvere neglexerit, & ob id *pignus distractum* sit; nulla adversus hanc distractionem est restitutio (o): & idem statuitur (p) Si *Major fundum emerit sub lege commissoria*, cujus impletio ab *Hærede Minore* negligitur*: Cum *Minore* vero gestum esse intelligitur, quod cum *Tutore* vel *Curatore*, ejus nomine, gestum est; & ideo adversus

(u) l. ult. infim.
ff. eod.
(x) l. 1. § 3
eod.

(y) l. 1. § 1. De
Min.

(z) l. 7. prim.
eod.

(a) l. 44. eod.

(b) l. 3. § 4. l. 24

§ 3 eod.

(c) Tit. C. si ad.

vers. sic.

(d) l. 1. § 1. Spe-

mult. de Min.

(e) l. ult. quib. &

advers. quos.

(f) l. 3. § 3 de

Min.

(g) l. 1. § 4 de V.

S.

(h) l. 45. 42. de

Min.

(i) l. § 3 eod.

(k) l. 1. § 1 de re-

cep. arbit.

(l) l. 1. § 1. qui de

advers. quos.

(m) l. ult. ff. hoc

Tit. Tit. C. si Tut.

vel Cnr.

(n) arg. l. 1. C.

de filiof. Min.

(o) l. 2. § 1. ad-

vers. vend. pig.

(p) l. 3. § 1. ff. De

Min.

* In præscrip-

enim conventt.

ab ipso potius

contractu, latio

proficisci intelli-

gitur, quam a

temporis lapsu,

cujus prorogatio

concedi non po-

test absq; injuria

ejus, qui de eo

convenerat, non

alias neque sub

alia ratione con-

tracturus.

13

(q) l. ult. C. ff.
advers. rem ju. l.
4. § 1. ff. de re
jud

(1) l. 2. C. de
his qui ven.

(s. l. ult. C. end.
(t) l. 2, 3. C. end.

(u) l. 4 C. quib.
ex cons. Maj.

junct. l. 3 C de
jure Reip.

(x) l. 2 infm ff. de
quib. caus. Maj.

(y. l. i. l. c of-
fic. am Vic. i. 2. S. I.

¶ 1099 ff. quod
cui univ.

(2) l. 3 C. de iur.
fur. l. 3 C. de iur.

reg. ref. Min. 1.8

§ 1. 1. 11 de Feb.
cor. 1. 12 de Tut.
et Cur dat.

(2) l. 6. de V. O.
l. 10. de B. 3

(b) l. 6. de mino

(C) l. 27. S. 1.
cod l. 1. C. si ad-
versus. Fred.

(d) 1. 11-530

St. S. C. de Min.
(c) l. 3. § ult. ff.

(F) arg. § 5. ins.

quib. ex caus. ma-
na. l. 23, de Min.

junct. l. 51. de
procur.

(g) l. 3. 5.4. 6
leqq C. 27. de

Min. tit. l. filiof-
Min.

(h) l. 12. l de fi-
des. min. l. 13. ff.

* Quoties enim

aliter Creditori
consulitur ne in

damno moretur,
reflitui ur fide-

juſſor, & huc po-
tius refero /

de p o m . l . 21 . de
adm . Jus . 7 . 20 .

de agn. Her: Quā
cum aliis dicere

ideo ibi fidej.
lucurri. quod

successi, quod
pro Min. certam
an illorum in

duente, quam beneficio xtatis exuit, intercesserit. (i) l. 13. 23. de Min. (k) l. 29. § 1. l. 47. § 1. cod. l. 1. c. quomodo
ser. amitt. tit. C. si in comend. caus. (l) l. 27. pr. l. 29. pr. de Min. (m) l. 25. § 1. cod.

Ser. anst. tit. C. fi. in comend. caus. (l) l. 27. pr. l. 29. pr. de *Mun.* (m) l. 25. § 1. cod.

(n) l. 16 cod. l.
C. cod. l. 9 de
auth. Tut.

(o) l. 4. C. si
adv. rem jud. ad l.

45. § 2. l. 54. ff.
de re jud. hoc ta-

men in dubium vo-

cat D. J. Nisbet
a Dirletoune in

his dubitationibus
lingua vernacula

aditis lit. M.
(p) l. c. § 3. advers.

lib. § 4 Inst. quib.
ex caus. manum.

(q) l. 1. dereb.
or. qui sub. Tut. l. 2

G. de prad. Min.
(r) l. ult. C. in

quib. caus. in in-
ter. rest.

* Actiones enim
triennales perpe-

tuæ dicuntur pr.
Inst. De per-

pet. & Temp.
Act. vers. aliquan-

do tamen,
(s) Dic, l. ult.

Junct. l. 3, C. de
prescrip. 30 vel

40 annis. vers. non
lexus fragilitate.

(t) l. 44 ff. de Min
Junct. l. 5. C. cod.

(u) § 4 Inst. de
Ed. ius Junct. l. 5

Spenuit. ff. cod.
(z) l. 5 C. de

fid. & jur. Hast.
fisc. Junct. l. 3.

C. advers. Fisc.
(y) Arg. l. 5. C.

de pat. pot. l. 5.
prim. de agnos. &

alen. lib. l. 13.
Sult. de admin. &

peric. Tut. l. 4. in-
fin. ubi pup. educ.

(z) l. 11 § 4.
De Min.

(a) d. l. 11 § 5.
(b) l. 25. C. de ad-

min. tut. Sult. Inst.
quib. alien. licet.

* In redditibus
enim & pensio-

nibus minoris
consistant. ali-

menta.

tutio, si pupillus vel Minor Curatorem habens quid absque Tu-
tore vel Curatore gesserit (n), item si adversus Minorem indefen-
sum sententia lata sit (o): Item si Minor 20 Annis servum alias
quam vindicta manumiserit [p]: Item si res Minorum alienatae
sint, quæ absque decreto alienari prohibentur (q). Ex hac etiam ratio-
ne est, quod contra omnes fere prescriptiones temporales restitutio
denegetur; eæ enim, siue contra Minores jure veteri non cur-
rebant, & ob id nulla opus erat restitutione, siue currebant ve-
rum restitutione minoribus subveniebatur, nunc ipso jure non
currunt (r). dixi fere omnes quia quædam jure veteri contra
minores currebant, neque adversus eos in integrum dabatur re-
stitutio, ut in casu l. 2 ne de stat. defunct. & l. 37. de Min.; &
hæ in eodem remanent statu, ob alias quæ forte attingentur ra-
tiones: quædam a Justiniano introductæ, quæ etiam contra
Minores currunt, verum non absque omni remedio, quæ haben-
tur l. ult. C. de repud. Hæred. & auth. quod locum habet. C. de dot. Caut.
non. num. Diximus etiam temporales, quia præscriptio longissi-
mi temporis * contra Minores currit, absque remedio; nullo
autem modo contra Pupillos (s).

Denique ut huic edicto locus sit requiritur ut Minor lubrico æ-
tatis lædatur; dolus enim adversarii interfit an non nil refert (t),
propositum namque est hoc edictum, ut fragilitati Minorum
subveniat, non autem alieni doli ratio habeatur quibuscunq;
igitur modis fit, ut Minor lædatur non autem sua fra-
gilitate, eisdem accidit, ut restitutio denegetur: quare si
quid Minor consulte h. e. necessario vel utiliter more boni patrisf. ab
initio gesserit, cujus tamen fructum eventus abstulit, restitutio
cessat. Exempla eorum quæ necessario fiunt sunt. Si Minor Cre-
ditor actionem inter fidejussores dividerit (u); si ejus res ob debita fis-
calia sub hasta publica vendatur (x); & si ipse vel alius ejus mandatu,
alimenta parentibus vel aliis quibus ea præstare tenetur, præbuerit
(y). Porro eorum quæ Minor utiliter gessit, exempla sunt, si
servum sibi necessarium emerit, qui mox decessit (z); item si quis
locupletem Hæreditatem adierit, quæ subito periit, nisi in eo captus sit,
quod Hæreditatem ære alieno gravatam cassibus vero fortuitis obnoxii-
am adierit (a); eventus enim damni restitutionem non indulget
sed inconsulta facilitas. Ex hac etiam ratione est quod contra
solutiones quasdam, qualis est reddituum, pensionum & quæ fit au-
thoritate judicis, restitutio non detur (b), cum hac necessario
illæ utiliter * fiant. Præterea non solum arcentur Minores
a restitutione, si quid necessario vel utiliter, sed etiam
am si quid per dolum aut delictum gesserint; malorum enim

De in Integrum Restitutionibus.

15

mores infirmitas animi non excusat (c) : quare si Minor post contractum quid ruperit vel fregerit, sciens prudensque, vel si in ipso contractu se Majorem mentitus fuerit, cessat restitutio (d); nisi dolo adversarii factum sit ut mentiatur. Si vero neque Minor neque adversarius in dolo fuerint verum Minor falsis puta Tabulis deceptus se Majorem affirmaverit, restitui potest, nisi interpositum fuerit juramentum, tunc enim aut omnino excluditur, si juramentum corporaliter præstitum sit; aut, si instrumento tantum Compræhensum fuerit, non aliter restituitur, quam si aliis instrumentis ostenderit se minorem fuisse (e). Ex hac etiam ratione est quod Majori 20 Annis semet venire patienti restitutio ante tempus Leonis denegata fuerit (f); cum non parvi habeatur ejus facinus, qui tam abjecti est animi, ut libertatis dignitatem dedecore afficiens, quo execrabile pro servitute persolvendi præstii lucrum participet, suam servitutem mercetur. Non tamen omne delictum restitutionem impedit, sed illud tantum quod cum dolo & improbitate conjunctum est; ita enim explico verba (g) si delictum non ex animo sed extra venit: quare Minor quasi contumax condemnatus restitutionem implorabit (h), alique hujusmodi delinquentes (i). Atque hæc de Minoribus, quæ omnia satis monstrant quibus detur hoc remedium: tantum addendum non solum Minoris, verum eorum quoque qui reip. causa affuerunt, item omnium qui ipsi potuerunt restitui, successores restitui posse (k).

C A P. III.

CAusis Restitutionum succedit Examinandum ubi & apud quem restitutio petenda sit, & hic duæ se præbent tractandæ Quæstiones, una quis restituere possit, altera quo loco petatur, quod ad primam tradit Ulp. (l). Omnes Restitutiones a prætore promitti; quod non ita intelligendum quasi solus prætor hanc sibi potestatem reservasset, tam enim præfectus urbi & prætorio, quam alii Magistratus pro sua juris dictione restituere possunt (m) per Magistratus hic tantum intelligo eos quibus in Tribunali sedere licet; omnis enim restitutio fit causa cognita, quæ vero causæ cognitionem desiderant de plano vel per libellum expediri nequeunt (n) sed coram tribunali (o): Quare Magistratus Municipalis non restituit (p), nullibi enim Tribunalis Municipalis mentionem fieri reperio, sed potius Judicem pedanium appellari [q]. Et hoc ipso Argumento probat Ulp. [r], Non Duum viros [qui sunt Magistratus Municipales] sed Prætorem, ut in causa damni infecti possidere liceat, permittere quia

(c) l. 1. C. si advers. delict.

(d) l. 43. de Min. l. 2. C. si Min. se Maj.

(e) l. 3. C. cod.

(f) l. 4 § 4. de Min. junct. nov. Leo. 59.

(g) l. 1. C. si advers. delict.

(h) l. 8 § de Min.

(i) l. 2. C. si advers. delict. l. 1. C. in quib. caus. in iure rest.

[k] l. 6 ff. h. r. l. 18 inf. de Min.

(l) l. 1. ff. h. r.

(m) l. 16 § ult. l. 17 de Min.

(n) l. 9 § 1 de off. pro. con. & peg. l. 7 de Bal.

(o) l. 3 § 8 de bon. pos. l. 46 C. de delat.

(p) l. 26 § 1. ad municip.

(q) l. 3 § 10 de par.

(r) l. 4 § 40 de damn. infect.

quia causa cognita fieri solet: Et huic conuenienter pro regula juris ponitur *ubicunque causae cognitio est, ibi praetor desideratur* [1].

(s) l. 105 de R.I.

(t) l. ult. C. bui
& apud quem.

2. Verum non solum ipsis *Magistratibus Majoribus* restituere licet, sed & etiam eorum *delegatis* [t], nulla habita distinctione an Generaliter delegati fuerint, an ad causam aliquam specialem, in qua Restitutionis quaestio coincidit. Hi tamen ipsi cognoscere debent, non autem Judicibus pedaniis cognitionem demandare, ne dum alio modo id quod sibi mandatum est exequantur, quam quo a mandatore solet, Magistratui videretur praebere via, qua leges invertat, & per alios faciat, quod per se non potest. Ut autem Restitutionis cognitionem legitime perficiat mandataris, ipsius mandatoris Tribunal illi indultum fuisse probat Noodt (u).

(u) lib. 2. de
Jurist. & Imp.
lap. 9.

(x) l. 16. infm.
l. 42. de min.

(z) l. 18. prin.
cod.

3. Non tantum possunt *Magistratus* contra suam, sed etiam *Deceptorum aliorumque judicum sententiam restituere* [x], non tamen *Minor Magistratus* contra sententiam *Majoris* [z]. Quare princeps si sententiam dixerit, ipse solus restituit: Et ob hanc rationem

(a) prelect. l. ad
Tit. de min. N. 11.

(b) l. 1. C. de
his qui ven. etat.

(c) l. 3. prin. de
min.

(d) l. 1. C. ubi
& ap. quem l. 3. C.

31. advers. rem
jud.

puto contra *aetatis veniam impetratam*, quantumvis *Minori noxia re-
perta fuerit*, Restitutionem non dari secus quam putat Hub. [a]:
A solo quippe *Principe* ea conceditur [b], adeo ut Impp. pratorum & consulum decreta, quibus *Minoribus rerum suarum Administratio indulgetur*, quasi *ambitiosa interpretentur* [c]. Hinc si res inter *Privatum & Fiscum* judicata sit a *Procuratore Caesaris*, solus *Princeps* restituere solet [d], quia vice Principis judicat; Advertendum tamen voce *Solus* non excludi ipsum *Procuratorem Caesaris*, cum contra suam sententiam restituere nullus Prohibeatur.

4. Quod ad alteram questionem, *ubi, sciz. restitutio petenda sit*, inter interpp. non convenit; quidam tradunt Causam restitutionis eo loco agitari, quo domicilium habet is, contra quem petitur. Alii distinguunt quam actionem habuerit is qui restitutionem postulat, ut si personalis sit, restitutio petatur in foro domicilii rei, si vero realis, in arbitrio actoris sit an in foro domicilii rei, an ubi res est sita. Od. (e). hic suo more distinctionibus & subdistinctionibus rem potius implicat quam explicat. Nobis simpliciter distinguendum videtur an nudam restitutionem quis postulet, & tunc putamus sequendum esse domicilium rei, an vero una cum restitutione actionem etiam postulet, & tunc putamus communes sequendas esse regulas, siue actio illa restitua sit realis siue personalis; omnino autem forum rei * esse sequendum ex eo patet, quod

(e) Quaes. 32.
Art. 13, 16.

* locum rei sitae
esse forum rei
probat Bach. con-
tra Trut. Disp. 11.
Thes. 1. lit. D.

quod non nisi presente adversario, vel per contumaciam absente, causæ cognitio peragi debeat (f); adversus autem alium quam suum Judicem quis contumax fieri nequit.

(f) l. 13 infim.
de Min. l. unic.
C. si advers. dot.

C A P. IV.

QUamvis ex dictis Cap. 2. Intelligi possint quamp'urimi casus Cessantis restitutionis (deficiente enim quocumq; ad quamvis restitutionem requisito, restitutio denegatur non tamen desunt quædam generales Causæ, quæ omnem restitutionem impediunt: harum etiam quasdam innuimus, cum diximus *non nisi læsis, neque id suo dolo*, restitutionem dari; alia vero hic tractandas reliquimus: & imprimis contra *libertatem datam* restitutio nulla est (g): nullibi enim magis solliciti fuerunt legiflatores nostri, quam ne civis Romanus invitus servus fiat; & ex hac sollicitudine est quod *prescriptio quinque annorum quæ statum defunctorum tuetur, absq; remedio curat*. Diximus *libertatem datam*, quia si actu data non sit restitutio non denegatur; hinc si quis servum vendiderit ut manumitteretur; vel si Judex pronuntiaverit fide commissariam libertatem deberi, utroque hoc casu, ante manumissionem minime denegatur restitutio [h].

2. Cessat item restitutio, si ea cum aliqua injustitia vel delicto conjuncta sit, prætor enim, cum rigori stricti juris prospiciat, idque ad normam naturalis æquitatis reducere conetur, nequaquam iniquitatis vel delicti author esse debet & hinc est quod ob summam vel rem minimam, in majoris præjudicium, restitutio denegatur. [i] Hinc etiam si minor juraverit se nullam de eo quod gratum est contraversiam facturum, restitutionem denegat Alex. (k); ne sciz. perjurii, h. e. delicti author fiat. Hinc etiam, quamvis ad lucrum * restitui possit Minor nequaquam tamen ad odiosum; & ideo in executionibus (vel ut alii legunt exemptionibus) pernarum restitutionis auxilium paratum non esse tradit Tr ph. (k). Diximus ob rem minimam in præjudicium Majoris restitutionem non dari; quæri igitur solet, an ob rem minimam licet majori non præjudicetur detur restitutio? pro una parte est argumentum a contrario ex l. 4. cit. & aliis quibusdam textibus in quibus recensentur casus, ubi non datur restitutio nisi læsio sit immodica [m]: ad de quod etiam rerum minimarum in jure plerumque ratio habetur. (n) E contra movet illud, quod ipso jure validum est facile non retractandum; & ideo in actione doli rei minima nulla habetur ratio (o); & in materia redhibitionis tradit Paul.

(g) l. 9. § ult. l. 48 de Min. l. 7. pr. de dol. Tot. Tit. C. si advers. lib. quæ il licet de Minore loquuntur ad tamen alias trahendæ sunt Restitutiones quia sine quidem minorennitas juncta cum adversarii dolo officiat, quo minus rata maneat libertas data, certe metus, absentia & reliquæ rest. causæ ne hilum operabuntur.

* huc refertur l. 2. ne de stat. defuncti, cujus Cap. 3. N. 15. mentionem fecimus.

(h) l. 11. § 1. de Min. l. 1. C. si advers. libert.

(i) l. 4. h. r. (k) l. 1. C. si advers. vend.

* Diximus Cap. 2. N. 5. prin. (l) l. 3. pr. de Min. adde § 1. ejusd. l. hæc quæ altera est prescriptio cujus Cap. 2. § 15. meminimus.

(m) l. 1. C. si advers. vend. pig. l. penult. ff. de Min.

(n) § 16. l. 1. ff. de R. d. l. 22. de dam. infect.

(o) l. 9. § ult. l. 30. de dol. mal.

[p] *res bona fide vendita ob minimam causam inempta fieri non debet.*

(p) l. 54. de
con temp.

q) lib. 21
Cap. 9. de jur.
civ.

Nobis litem hanc nostram facere animus non est; hoc tantum filere nequeo mihi summopere hallucinatum videri *donel.* (q), qui postquam tradiderat non referre quantum damnum sit, duas *cx ll. cit.* addit exceptiones in quibus restitutio non datur nisi læsio sit immodica. postea inquirens quodnam sit hoc enorme damnum, quod restitutionem parit, respondit, *cum res vendita est minoris dimidio iusti pretii.* Verum quis nescit remedium l. 2. C. de rescind. vend. esse ordinarium, & omnibus in genere tam Majoribus, licet nullæ ex prædictis restitutionum causæ subsint, quam Minoribus competere: si igitur non alias competat Minoribus rerum suarum, que servando servari non possunt, venditarum restitutio, quæ si læsio sit *ultra dimidium*, in quo quæso consistit Minorennitatis prærogativa? Næ illud mihi videtur Minores prorsus a restitutione arcere, adeoque uno ictu diruere quod D. mox tanto labore extruxerat.

3. Porro Restitutio denegatur, si *hactenus petita & denegata fuerit, nisi novæ prætendantur rationes* (r): & huc refertur illud Paul

(r) tot. tit. Cl. si
sep. in integ. rest.

(s) lib. 1. Sent.
Cap. 7.

(t) l. 7 §. 9.
Demin

(u) l. ult. §. pe-
nult. de bon.
quæ lib.

(x) ad Trut. disp.
C. l. i. h. e. o. l. i.

(s). *Integri restitutio plus quam semel non est decernenda;* quod non ita accipiendum, quasi contra restitutionem impetratam restitutio sit deneganda; contrarium enim totidem verbis tradit *ulp.*

(t). Cujus sententiam neutiquam jure novo (u) abrogatam puto; non tam quod una lege agatur de minore qui contra *omissionem* Hæreditatis restitutus, iterum contra aditionem restitui possit, ut in alia vtro de Minore contra additionem restituto, ut eam rursus ad eat petente, ut putat *Bach.* (x), cum de utroque casu expresse loquatur Imp; quam quia singularis ibi ponitur, casus, Sciz. *Filius contra Patris gestum semel restitutus, iterum ut patris voluntati de-
nuo stet, ideo restitutionem non consequitur, quod patris voluntatem in-
consulte nimis aspernatus delicti quodammodo reus videatur.* Adver-

(y) l. 1. C. si sep.
in integ. rest.

(z) ult. Cod. in
quib. caus. integ.
rest.

tendum quod quamvis adversus restitutionem *denegatam* restitutio non detur, appellare tamen liceat (y). Verum quid si Minor appellationem omiserit, an contra eam omissionem restitui potest? hoc totidem verbis affirmatur l. 1. Cit. verum cum constitutione *Justiniani* (z) omnes præscriptiones temporales, adversus quas Minor antea restituebatur, nunc non currant; neq; hic restitutione opus esse existimo. Occasione hujus quod diximus Minorem *repudiantem* hæreditatem posse restitui ut eam adeat, monendum id obtinere si *res sit integra*, ne alias restitutionem petens ad partem alieno labore pecuniam veniat (a): verum hoc tantum jure novo in *Hæredibus extraneis* obtinet, ita enim restitutione nequaquaquam excluduntur sui (b) dixi-

(a) l. 24 §. 2.
De Min.

(b) l. ult. C. de
repud. Hæred.

mus repudiante, quia contra Hæreditatis aditionem, restitui petentem non excludunt res Hæreditariæ distractæ (c): Facilius enim contra *aditionem*, ubi de damno vitando certatur, restitutio datur, quam contra *omissionem* ubi quis de lucro captando sollicitus est.

(c) l. 3 § 2 de Min.

4. Præterea adversus *Matrimonium* nulla est restitutio: Constat enim impuberes Matrimonio jungi non posse, minorum vero nuptiis nil ob stare [d]. Porro omnis *Metus* reddit Matrimonium ipso jure nullum [e], nisi sit *Reverentialis* [g]; neq; novi quid moverit *Wissenbach*. Ut statuerit [b] aliquem *ἐν τῷ ἑσθῶ* in rebus Veneriis cum Muliere depræhensum, si a Mulieris amicis compellatur ut eam ducat, restitui posse; nisi ipsius culpa præceserit, & se hoc laqueo induxerit: cum ex Hypothesi impossibile sit, quin in culpa fuerit. Item *Error* circa *Substantialia* nuptias reddit nullas, ob defectum consensus; circa *Accidentalibus* vero eas non impedit. D. Buckl (i). putat errantem circa *virginitatem* (qui tamen error circa *Accidentalibus* esse fatetur) petere posse ut *officio judicis* Matrimonium rescindatur: Verum ne vel unum in jure civili textum reperio. quo hæcce fundetur opinio: Imo ipse Imp. Leo tradit (k) veteribus legibus comperit non fuisse, ut vel ex hac causa dissolvantur *sponsalia*. Deniq; non obtinet restitutio ex *Capitis deminutione*, cum ne quidem maxima dirimatur Matrimonium (l). Adeoq; nulla hoc casu obtinet restitutio.

(d) prin. just. de nupt.

(e) l. 14. C. cod. l. 21. ff. de rit. nupt.

(g) l. 22 cod.

(b) ad Tit. ff. de rit. nupt. Disp. 44. The. 15

(i) ad Tit. ff. de rit. imp. N. 23.

(k) novel, Leo 93.

(l) l. 13, § 2 de Don int. vir. & ux. l. 5 § 1. de bon. dam.

Cessat deniq; Restitutio si *sublato impedimento*, ob quod restitutio datur, is qui restitui postulat illud, de quo quæritur, sive verbis. Sive scripto, sive facto ratum habuerit, adeo ut si negotium in minorennitate inchoatum in majori ætate finiatur, ut si cum minore litigatum sit contra Majorem vero factum judicatum sit, cesset restitutio, nisi *dolo* aut *calliditate adversarii* factum sit ut hoc consilio major condemenetur; (m) hinc si quis metu compulsus quid promiserit, deinde novo metu illud fecerit, non restituetur (n); per solutionem enim consensu *Promissionem* corroborare videtur, cum licuerit non solvere exceptione tuto vel, etiam actione quod metu causa acceptilationem petere (o) Rati habitio etiam intelligitur cum læsus tempus restitutioni petendæ præstitum elabi patitur. Tempus hoc jure veteri erat *Annus utilis*, nunc vero *Quadriennium continuum* (p) quod de omnibus in genere restitutionibus dicimus; Imp. enim non solum Restitutionum Minorum, sed etiam Majorum tam ex causa: *Absentiae*, quam quavis alia legitima, meminit: Dicitur hoc quadriennium continuum ratione cursus, non autem prin-

(m) l. 3. § 1. de Min. l. 30 cod. Tit. C. si maj. rat.

(n) l. 2. C. de his quæ vi met. (o) l. 9. § 3 ff. cod.

(p) l. ult. C. de temp. in integ. rest.

(q) l. 5. ult. C.
eod.

(q) Perez ad
Tit. C. de temp
in integ. rest. N.
9. 10. Hub. præl.
ad n. t. N. 8. vin.
ad § 6 inst. de.
Ad.

(r) Bach. ad trut
disp. 11 The. 3
lit. a.

(s) Hahu ad.
Wesenbec para.
Tit. ex quih.
caus. Mai. N. 8
Sue. id ad Inst. §
6 de Ad. N. 78
& Seqq.

(t) Cap. 1 N ;
& 6.

(u) l. 13 C. de
Jud.

(x) l. ult. de re.
pud. Hæredi

(y) l. 24 § 3 de
Serum vel. add
l. ult. de Min.

principii ; cum tantum a die sublati impedimenti non cognotionis detur ; neq; enim *absentia*, neq; *quævis alia justa causa*, ob quam restitutio datur meliorem reddere debet Conditionem ejus, qui eam postulat, quam si absens non fuisset ; Prescriptionem vero diximus errore vel ignoratia neutiquam impediri. Non solum restitutioni *postulanda*, sed & etiam *Impetranda* hoc *quadriennium* præscribitur; nisi defensori dilatio imputari possit (q): ita enim ait Imp. ut & hic pro utili anno Memorato continuatio temporis observetur, ad interponendam contestationem finiendamq; litem: In quibus verbis interpretandis plurimum defudant Interpp. eorum enim qui distinctionem inter *Judicium rescindens* & *rescissorium* explodunt, quidam *integræ quæstioni peragenda* quadriennium præscribunt: alii alio abiunt, & horum quidem *finiendam* corrigunt, & legunt *ineundam vel inchoandam*; alii distinguunt inter Restitutionem *Majorum* & *Minorum*, ad hanc autem duplicem restitutionem referunt hæc verba, ad *Minorum* sciz. verba *interponendam contestationem*, ad *Majorum* vero restitutionem sequentia. (r) E contra qui distinctionem prædictam probant omnes fere uno ore *judicio rescindenti* finiendo *quadriennium*, *actioni* vero *rescissoriæ* petendæ *annum utilem* præscribunt, eam demum *litis contestatione* perpetuari, (s) nobis quid de hac re visum est, ex dictis (t) patet; sciz. *ipsa restitutio intra quadriennium impetranda, ea vero impetrata, actio utilis renovata tam diu durat quam diu ipsa directæ durasset, in litem vero semel deducta intra triennium omnibus litibus finendis præstitum* (u) *terminanda*. Hanc nostram Opinionem non tantum confirmat Gord. Constitutio quam N. 6. cit. explicuimus, sed & etiam Constitutio Justiniani, (x) qua suis Hæredibus Minoribus ab Hæreditate Paterna abstinentibus, post impletum quadriennium restitutioni impetrandæ præstitum, aliud triennium indulgetur, intra quod potest hæreditatem rebus integris adire; b. e. adversus præscriptionem illam triennem, qua sui Hæredes a Paterna Hæreditate abstinentes ab ea adeunda arcantur, restitutione impetrata, neque plus neque minus temporis Minori indulgetur, quam cuivis Majori. Adde etiam auctoritatem Paul. (y), qui tradit actione tantum *temporali* mulieris intercessione amissa, *temporalem* tantum restitui, ejusque tempora a restitutione computari. Denique huic nostræ opinioni optime convenit ratio juris, secundum quam restitutiones ipso ultimi quadriennii die postulari possunt; absurdum autem esset eas dari, eo tempore, quo nullus esse possit iis effectus cum actio restituta tunc peragi nequeat. Tantum hic restat,

tat, ut quomodo quadriennium hoc contra Hæredes aliosq; Successores computandum sit, statuamus; verum cum hoc ab Ulp: l. 19. de Min. & ab Imp. l. 5. 6. de temp. in integ. rest. adeo distincte describatur, ut verbis clarioribus rem exequi nequeamus, illuc lectorem remittimus. Hæc longiore & accuratiore tractatu digna, levi brachio perstringere coegit nequaquam extra oleas devagandi necessitas.

CORROLARIA.

I. **P** Actum incontinenter adjectum contractui tam S. I. quam B. F. quantumvis nudum sit, neque actionem novam producat; Veterem tamen ex contractu descendente etiam a parte actoris format.

II. Quærela inofficiosi Testamenti non magis quam restitutio in integrum, est actio ordinaria, sed remedium prætoris extraordinarium actioni ordinariæ viam sternens.

III. Dolo intercedente contractui S. I. datur actio doli, intercedente vero contractui B. F. actio ex ipso contractu, siue dolus dederit causam contractui, siue incidens fuerit.

IV. Licet fructus B. F. possessor perceptos & consumptos adeo suos faciat, ut ne quidem in quantum locupletior est teneatur, eorum tamen in computatione impensarum ratio est habenda.

V. Venditor licet rei venditæ habeat præstationem, traderdo tamen interesse liberatur; si vero non habeat præstationem neque id sua culpa ne quidem ad prætium tenetur.

VI. Cum secundus creditor Hypothecarius suo jure utens 30 annis, jure vero
cred
den
signus a priore
udendus

con
emen
causa

VIII. R.
etiam ord
minus quam

IX. Sa
eodem stat

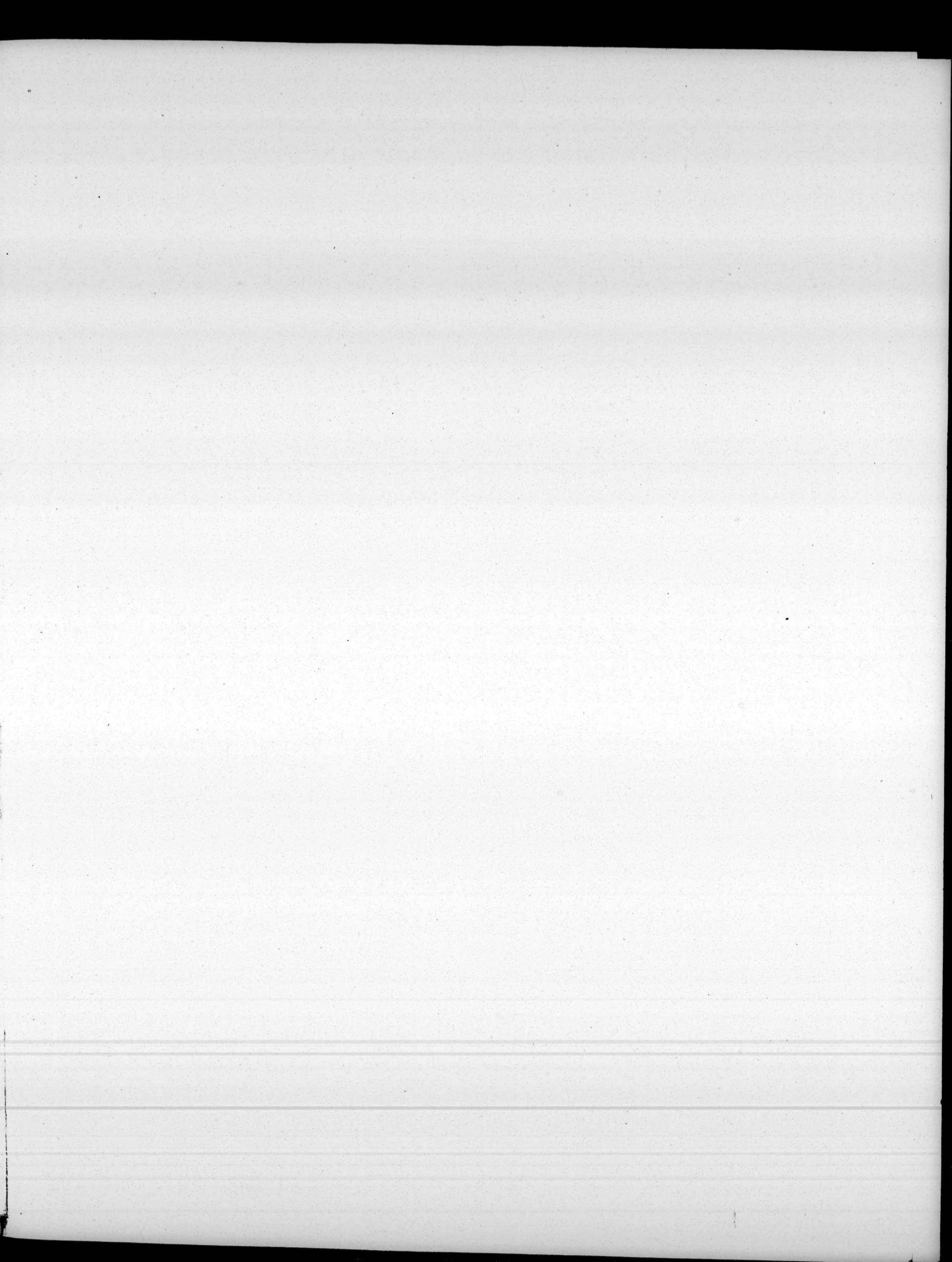

21
tas, ut quomodo quadriennium hoc contra Heredes aliqd; suc-
cessores computandum sit, statuimus; verum cum hoc ad
l. 19. de Min. & ab Imp. l. 7. d. de temp. in integ. res. adeo diffin-
te describatur, ut verbis clarioribus rem expedi nequeamus, illuc
lectorem remittimus. Hæc longiore & accuratior tractatu dig-
na, levi præchio perstringere coegit nequidam extra oleas de-
vagandi necessitas.

C O R R O L A R I A.

- I.** **P** Actum incontinenter actum contractum tam 2. l. quam
B. l. quantivis natura sit, neque actionem noram pre-
ducit; Veterem tamen ex contractu descendente etiam a parte
actum format.
II. Quæstio inofficiosa Testamenti non magis quam restitutio in
integrum, est actio ordinaria, sed remedium prætoris extraordi-
narium actioni ordinariæ vicem gerens.
III. Dolo intercedente contractus 2. l. datur actio doli, inter-
cedente vero contractus B. l. actio ex ipso contractu, siue dolo
adheret casum contractus, siue incidens fuerit.
IV. Licet fructus B. l. possessor percipitor & consumptor adeo
faciunt, ut ne quidem in partem locupletior est teneatur, eo-
rum tamen in computatione imputationis ratio est habenda.
V. Venditor licet rei venditæ habeat præstationem, trahenda
tamen interesse liberatur; si vero non habeat præstationem neque
ad sua culpa ne quidem ad præstium teneatur.

Quæstio
cred
de
con
causa
VI
etiam
min
IX
rebus

+

328